

Tehtävänanto: Analysoi Yle Kioskin videoesseeen *Voiko kirjat olla vaarallisia?* (Yle Kioskin TikTok-tili 27.5.2025) havainnollistamiskeinoja ja rakennetta. Vastauksen sopiva pituus on noin 4 500 merkkiä.

Yle Kioskin kirjaruutu: Voiko kirjat olla vaarallisia? <https://areena.yle.fi/1-74706251>

Kohderyhmä

Videon kohderyhmä on Yle Kioskin yleisö. Yle Kioski tuottaa nuorille suunnattua sisältöä sosiaaliseen mediaan, joten kohderyhmän voi tarkentaa nuoriin. Myös videon julkaisualusta viittaa nuoreen kohderyhmään. Kohderyhmä tulee ilmi myös Lyyra Virtasen käyttämästä kielestä. Puhetapa on rento ja puhekielinen.

Tavoite

Videon tavoite on herättää keskustelua siitä, mikä taiteessa on sallittua ja millaisia yhteiskunnan tabuja taiteessa voidaan käsitellä.

Rakenne

Alussa Virtanen esittelee teoksen lyhyesti ja kertoo videon rakenteesta. Video on jaettu kahteen neljän pointin jaksoon. Ensimmäiset neljä pointtia käsittelevät kirjan ongelmallisuutta ja toiset neljä pointtia sitä, miksi Virtanen pitää kirjasta. Lopussa palataan videon alussa esitettyyn kysymykseen: "Eli onks Lolita vaarallinen kirja?" Virtanen kokoaa videolla esiin nousseet asiat vastauksena tähän kysymykseen.

Videolla Virtanen hyödyntää myös metapuhetta. Esimerkiksi kohdassa 1:30 Virtanen sanoo: "Ennen kun mennään seuraavaan pointtiin." Metapuheella Virtanen havainnollistaa puheensa rakennetta, mikä helpottaa esityksen seuraamista.

Esitysmateriaalit

Videolla hyödynnettyjä havainnollistavia esitysmateriaaleja ovat esineet, audio, videot, grafiikat ja kuvat. Virtasella on mukana videolla kirja, josta hän puhuu. Puhuessaan kirjan kansista hän näyttää niitä tarkemmin kameralle. Takana olevaa kirjahyllyä voidaan pitää myös havainnollistavana esineenä.

Virtasen kertoessa elokuvan vaikutuksesta kirjan tulkintaan näytetään mustavalkoisia katkelmia kyseisestä elokuvasta tukemaan Virtasen sanoja. Videolla käytetään somevideolle tyypillisiä grafiikoita. Videosarjan nimi "Kirjaruutu" ilmestyy ruudulle videon alussa. Videolla on tekstitykset, jotka helpottavat puheen seuraamista. Kun Virtanen lukee katkelmia kirjasta, videolla on kehykset, joiden avulla korostetaan, että kyseessä on lukunäyte. Lukunäytteet itsessään havainnollistavat kirjan kieltä ja tapahtumia. Virtanen esittelee videolla kaksi neljän pointin sarjaa, joita havainnollistetaan roomalaisilla numeroilla. Ensin Virtanen kertoo, miksi kirjaa pidetään ongelmallisena. Tällöin esillä ovat punaiset roomalaiset numerot. Seuraavaksi Virtanen kertoo, miksi hän itse pitää kirjasta. Tämän yhteydessä esillä on vihreät roomalaiset numerot.

Numeroiden ilmestyessä ruudulle kuuluu viheltävä ääni, joka korostaa pointtien määrää. Taustalla videossa soi musiikki luomassa tunnelmaa. Musiikki katkeaa välillä painottamaan Virtasen puhetta. Esimerkiksi kohdassa 1:25 musiikki taukoaa, kun Virtanen sanoo: "Ja onhan pedofilia edelleen vahvasti tabu meidän yhteiskunnassa."

Sanattoman viestinnän keinot

Virtanen hyödyntää esiintyessään runsaasti elekieltä. Virtanen näyttää esityksen edetessä numerot myös sormin ja tekee lainausmerkkejä sormilla esimerkiksi sanoessaan "aloittaa suhteen" (0:18) ja "mitä oikeasti tapahtuu" (2:06). Lisäksi Virtanen osoittaa itseensä todetessaan "kyl mä lukijana tiedän" (2:47) ja "lukijana mä huomaan" (2:22). Ikinä-sanaa painotetaan heilauttamalla kättä hylkäävästi (1:36). Kirjojen kansia näyttäessä Virtasen ilme on inhoava.

Virtanen puhuu rauhallisella rytmillä. Puheessa on pieniä taukoja esimerkiksi siirryttäessä seuraavaan pointtiin. Puheen painotukset luovat esitykselle rytmiä. Virtanen esimerkiksi korostaa alussa katsojassa heräävää ihmetystä painottamalla mitä-sanaa. Hän painottaa olevansa samaa mieltä kirjaa eri aikakausina kritisoineiden kanssa toteamalla painokkaasti kohdassa 1:20: “Ja kyllähän se on.”

Kielen keinot

Videolla Virtanen esittää retorisia ja suoria kysymyksiä kuten “siis mitä?”, “onko mitään uhria edes olemassa?”, “minkä takia sitten pidän tästä kirjasta?”, “eiks se tajuu, et se tekee pahaa?” Kirjaa kuvaillessaan Virtanen käyttää voimakkaita sanavalintoja kuten "pornokannet" ja “ahdistava tai ällöttävä kirja”. Videon alussa tuodaan esiin vastakkainasettelu rakkaustarinan ja lapsen seksuaalisen hyväksikäytön välillä.

Esimerkkinä kirjan tulkinnasta ja alaikäisten näyttelijöiden asettamisesta seksiobjekteiksi Virtanen nostaa esiin Stanley Kubrickin ohjaaman elokuvan Lolita (1962) kohdissa 0:46 ja 4:42. Toinen Virtasen esittelemä esimerkki kirjan tulkinnasta on Joanne Harrisin essee, jossa Harris toteaa, ettei pedofiliaa pidä yhdistää runouteen. Esimerkkinä toimivat myös kirjasta luetut katkelmat.

Kulttuurinen lukutaito

Kulttuurista lukutaitoa osoitetaan yhdistämällä video somemaailmaan kuuluvaksi ja somen konventioiden mukaiseksi. Näitä ovat somevideon kuvakoko (pystykuva), tekstitykset ja taustaaänet. Ansioituneessa vastauksessa on analysoitu kohderyhmää ja tavoitetta ja huomioitu havainnollistamisen keinoja niiden kannalta.